

Nr 100.

Ankom till Riksdagens kansli den 16 maj 1911 kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af dels Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anslag till låneunderstöd för enskilda järnvägar dels Kungl. Maj:ts proposition angående bildande af en fond för att underlätta åstadkommande af bibanor inom vissa delar af riket samt en i ämnet väckt motion.

1:o.

I den till Riksdagen aflåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behof har Kungl. Maj:t under utgifter för kapitalökning föreslagit Riksdagen att för afsättning till järnväglånefonden i riksstaten för år 1912 upptaga ett belopp af 1,500,000 kronor.

Lånefond för enskilda järnvägar.

I sitt yttrande till statsrådsprotokollet öfver civilärenden den 13 januari 1911 i detta ärende har departementschefen erinrat, att 1910 års Riksdag till låneunderstöd för enskilda järnvägar beviljat och ställt till Kungl. Maj:ts förfogande att extra anslag af 7,500,000 kronor att utgå under fem år från och med år 1912 med 1,500,000 kronor årligen.

Utskottet, som ej har något att erinra mot Kungl. Maj:ts förevarande förslag hemställer,

att Riksdagen må för afsättning till järnväglånefonden i riksstaten för år 1912 upptaga ett belopp af 1,500,000 kronor.

2:o.

I en till Riksdagen den 17 februari 1911 aflåten till utskottets förberedande behandling öfverlämnad proposition (nr 96), har Kungl. Maj:t, under åberopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver civilärenden för samma dag, föreslagit Riksdagen,

*Fond för bibanor.
Kungl. Maj:ts förslag.*

dels besluta, att för att underlätta åstadkommandet af bibanor inom västra delarna af Värmlands, Kopparbergs och Jämtlands län samt delar af Bohuslän och Dalsland skall bildas en fond af 5,000,000 kronor att afsättas under fem år från och med år 1912 med 1,000,000 kronor årligen, dock så att belopp, som ej blifvit till utgående under ett af dessa år anvisadt, må för ett efterföljande år af samma femårsperiod disponeras, med rätt för Kungl. Maj:t att från denna fond till understödjande af nya, ännu ej påbörjade enskilda järnvägsanläggningar, om hvilka här är fråga, anvisa bidrag i form af statslån och statsanslag utan återbetalningsskyldighet;

dels ock för afsättning till berörda fond bevilja ett anslag för år 1912 af 1,000,000 kronor.

I afseende å statslånet har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att föreskrifva följande villkor och bestämmelser:

1:o) Kostnadsförslag och arbetsplan skola fastställas af Kungl. Maj:t, som ock närmare bestämmer de ställen, hvilka järnväg skall beröra; och är det sökande bolaget skyldigt att godtgöra de särskilda kostnaderna för möjligen erforderliga kontrollundersökningar, besiktningar, extra biträdens användande med mera dylikt, hvilka kunna af kostnadsförslagens och arbetsplanens granskning föranledas.

2:o) Det lånesökande bolaget skall, för att kunna erhålla statslån, vara skyldigt hos Kungl. Maj:t styrka, att det förfogar öfver ett kapital, som jämte statslånet är fullt tillräckligt till järnvägsanläggningens utförande på sätt arbetsplan och kostnadsförslag innehålla och hvaraf minst så stor del, som motsvarar hälften af den beräknade anläggningskostnaden, bör utgöras af inbetaldt eller tecknadt aktiebelopp eller eljest utan återbetalningsskyldighet lämnadt tillskott till järnvägsanläggningens utförande.

3:o) Statslånet må utgöra högst hälften af anläggningskostnaden efter det fastställda kostnadsförslaget samt lyftas i mån af arbetets fortgång på sätt och å tider, som Kungl. Maj:t bestämmer, dock med iakttagande däraf, att inbetalningarna å den del af anläggningskapitalet, som bör utgöras af aktiekapital eller eljest utan återbetalningsskyldighet lämnadt tillskott, skola ske i förhållande till de andelar af lånesumman, som lyftas, och före lyftningen af dessa låneandelar. En tiondedel af den beviljade låneförsträckningen skall innestå, till dess besiktning af järnvägsanläggningen blifvit i öfverensstämmelse med § 2 mom. 2 af kungl. kungörelsen den 11 december 1874 angående ordningen för afsyning och besiktning af enskilda järnvägar och deras upplåtande för allmän trafik förrättad samt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen meddelat tillstånd till banans öppnande för allmän trafik.

4:o) Med afseende å ifrågavarande försträckningar skall iakttagas:

a) att annuiteten för statslånets återgåldande beräknas till fem procent å ursprungliga försträckningsbeloppet, af hvilken annuitet först godtgöres ränta efter fyra och en half procent å oguldet kapitalbelopp och återstoden utgör afbetalning därå;

b) att beträffande den ränta, som å lyftade lånebelopp upplöper under en tid, omfattande högst fyra år från lyftningsdagarna men dock ej sträckande sig utöfver två år från den dag, då järnvägen enligt Kungl. Maj:ts bestämmande senast skall vara färdig och öppnad för trafik, må medgifvas anstånd med betalningen på det sätt, att denna ränta, benämnd anståndsrenta, genom fortsatt annuitetslikvid erlägges till staten först sedan i stadgad ordning såväl all annan ränta som ock hela lånekapitalet inbetalts;

c) att, så snart å lyftadt lånebelopp upplupit ett års ränta, som icke är att hänföra till anståndsrenta, förstnämnda räntas belopp skall inbetalas till staten;

d) att kapitalafbetalning skall genom erläggande af fullständig annuitet vidtaga fyra år efter den dag, då järnvägen enligt Kungl. Maj:ts bestämmande senast skall vara färdig och öppnad för trafik; skolandet i sammanhang härmed likvid ske af all därförinnan upplupen, obetald ränta, som icke är att hänföra till anståndsrenta; och

e) att, därest till betalning förfallet belopp icke i föreskrifven ordning erlägges, låntagaren skall därå gälda fem procent ränta, intill dess samma belopp varder behörigen inbetaldt.

5:o) Järnvägsanläggningen med alla därtill hörande byggnader och materiel äfvensom all bolagets öfriga egendom skall utgöra säkerhet för den af staten lämnade försträckning och staten till säkerhet för sin fordrans utbekommande erhålla inteckning med förmånsrätt framför hvarje annan fordran i den järnväg, för hvars anläggning den ifrågavarande försträckningen beviljats; och bör en tredjedel af det beviljade statslånet innestå, till dess inteckning med ofvan stadgad förmånsrätt i bolagets järnväg meddelats för förut lyftade andelar af lånet; hvarjämte ofvanberörda sista tredjedel ej må utbekommas, förrän inteckning för dess belopp med förmånsrätt framför hvarje annan fordran än statens blifvit i bolagets järnväg behörigen meddelad.

6:o) Kungl. Maj:t skall insätta en med särskild instruktion försedd ledamot i direktionen för hvarje järnvägsbolag, som innehar lån af staten, och utse en revisor att delta i granskningen af bolagets förvaltning och räkenskaper. Arfvode till sålunda utsedd direktör och revisor skall bekostas af bolaget.

7:o) Hvarje järnvägsbolag, som erhållit statslån, skall vara skyldigt underkasta sig såväl de bestämmelser i fråga om samtrafik, hvilka Kungl. Maj:t kan finna godt för bolaget bestämma, som ock i öfrigt alla de villkor och kontroller, som af Kungl. Maj:t pröfvas lämpliga och nödiga.

Beträffande statsanslaget har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen stadga, att för sådant anslags åtnjutande skola, utöfver hvad här ofvan under 1:o), 2:o), 6:o) och 7:o) föreskrifves, gälla följande villkor och bestämmelser:

1:o) Behovvet af banbyggnaden, särskildt dess vikt i nationalekonomiskt hänseende, skall genom tillfredsställande utredning vara ådagalagdt.

2:o) Förslaget till banbyggnaden, som bör afse så billig anläggning, som är förenlig med den uppgift banbyggnaden har att fylla, skall vara uppgjort enligt tekniska bestämmelser, som af Kungl. Maj:t godkännas.

3:o) Kostnadsförslaget och de undersökningar, hvarpå detta grundar sig, skola vara så omsorgsfullt gjorda och så specificerade, att fullständig ledning däraf kan erhållas för bedömande af den beräknade kostnadssummans tillräcklighet.

4:o) Byggnaden skall utföras under statens kontroll.

5:o) Statsanslaget må bestämmas till högst en fjärdedel af anläggningskostnaden efter det fastställda kostnadsförslaget samt lyftas i mån af arbetets fortgång på sätt och å tider, som Kungl. Maj:t bestämmer.

6:o) Vid beviljande af statsanslag skall, där Kungl. Maj:t icke finner undantag böra äga rum, iakttagas, att, om verkliga kostnaden för arbetets utförande skulle befinnas understiga den i det fastställda kostnadsförslaget beräknade kostnaden, det beviljade statsanslaget minskas med så stor del af den ifrågavarande besparingen, som det beviljade statsanslaget utgjort af den beräknade kostnadssumman.

7:o) Därest något år å uppkommande nettobehållning ifrågakommer utdelning till aktieägarna, skall denna fördelas mellan staten och aktieägarna efter storleken af statsanslaget i förhållande till aktiekapitalet.

8:o) Ökning af bolagets aktiekapital må ej ske utan Kungl. Maj:ts medgifvande.

9:o) I händelse staten inlöser järnvägsanläggningen, skall vid beräkning i enlighet med koncessionsbestämmelserna af inlösningsbeloppet staten erhålla afräkning för det beviljade anslaget.

Beträffande hvad till stöd för denna framställning anförts tillåter sig utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet.

I sammanhang härmed har utskottet till behandling förehaft en inom Första kammaren af herr *E. Fränckel* väckt motion, nr 100, däri hemställts, att Riksdagen i anledning af Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition måtte

dels besluta, att för att underlätta åstadkommandet af bibanor inom västra delarna af Värmlands, Kopparbergs och Jämtlands län samt delar af Bohuslän och Dalsland skall bildas en lånefond af 5,000,000 kronor att afsättas under fem år från och med år 1912 med 1,000,000 kronor årligen, dock så att belopp, som ej blifvit till utgående under ett af dessa år anvisadt, må för ett efterföljande år af samma femårsperiod disponeras, med rätt för Kungl. Maj:t att från denna fond anvisa statslån till understödjande af nya, ännu ej påbörjade enskilda järnvägsanläggningar, om hvilka här är fråga;

dels ock för afsättning till berörda fond bevilja ett anslag för år 1912 af 1,000,000 kronor.

I afseende å statslånen har motionären hemställt, att Riksdagen måtte föreskrifva följande villkor och bestämmelser:

1:o) Behovvet af banbyggnaden, särskildt dess vikt i nationalekonomiskt hänseende, skall genom tillfredsställande utredning vara ådagalagd.

2:o) Förslaget till banbyggnaden, som bör afse så billig anläggning, som är förenlig med den uppgift banbyggnaden har att fylla, skall vara uppgjort enligt tekniska bestämmelser, som af Kungl. Maj:t godkännas.

3:o) Kostnadsförslaget och de undersökningar, hvarpå detta grundar sig, skola vara så omsorgsfullt gjorda och så specificerade, att fullständig ledning däraf kan erhållas för bedömande af den beräknade kostnadssummans tillräcklighet.

4:o) Kostnadsförslag och arbetsplan skola fastställas af Kungl. Maj:t, som ock närmare bestämmer de ställen, hvilka järnväg skall beröra; och är det sökande bolaget skyldigt att godtgöra de särskilda kostnaderna för möjligen erforderliga kontrollundersökningar, besiktningar, extra biträdens användande med mera dylikt, hvilka kunna af kostnadsförslagens och arbetsplanens granskning föranledas.

5:o) Det lånesökande bolaget skall för att kunna erhålla statslån vara skyldigt hos Kungl. Maj:t styrka, att det förfogar öfver ett kapital, som jämte statslånet är fullt tillräckligt till järnvägsanläggningens utförande på sätt arbetsplan och kostnadsförslag innehålla och hvaraf minst så stor del, som motsvarar en fjärdedel af den beräknade anläggningskostnaden, bör utgöras af inbetaladt eller tecknadt aktiebelopp eller

eljest utan återbetalningsskyldighet lämnadt tillskott till järnvägsanläggningens utförande.

6:o) Statslånet må utgöra högst tre fjärdedelar af anläggningskostnaden efter det fastställda kostnadsförslaget samt lyftas i mån af arbetets fortgång på sätt och å tider, som Kungl. Maj:t bestämmer, dock med iakttagande däraf, att inbetalningarna å den del af anläggningskapitalet, som bör utgöras af aktiekapital eller eljest utan återbetalningsskyldighet lämnadt tillskott, skola ske i förhållande till de andelar af lånesumman, som lyftas, och före lyftningen af dessa låneandelar. En femtondel af den beviljade låneförsträckningen skall inestå, till dess besiktning af järnvägsanläggningen blifvit i öfverensstämmelse med § 2 mom. 2 af kungl. kungörelsen den 11 december 1874 angående ordningen för afsyning och besiktning af enskilda järnvägar och deras upplåtande för allmän trafik förrättad samt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen meddelat tillstånd till banans öppnande för allmän trafik.

7:o) Med afseende å ifrågavarande försträckningar skall iakttagas:

att två tredjedelar af det beviljade statslånet skall förräntas och amorteras sålunda,

a) att annuiteten för statslånets återgåldande beräknas till fem procent å ursprungliga försträckningsbeloppet, af hvilken annuitet först godtgöres ränta efter fyra och en half procent å oguldet kapitalbelopp och återstoden utgör afbetalning därå;

b) att beträffande den ränta, som å lyftade lånebelopp upplöper under en tid, omfattande högst fyra år från lyftningsdagarna, men dock ej sträckande sig utöfver två år från den dag, då järnvägen enligt Kungl. Maj:ts bestämmande senast skall vara färdig och öppnad för trafik, må medgifvas anstånd med betalningen på det sätt, att denna ränta, benämnd anståndsränta, genom fortsatt annuitetslikvid erlägges till staten först sedan i stadgad ordning såväl all annan ränta som ock hela lånekapitalet inbetalts;

c) att, så snart å lyftadt lånebelopp upplupit ett års ränta, som icke är att hänföra till anståndsränta, förstnämnda räntas belopp skall inbetalas till staten;

d) att kapitalafbetalning skall genom erläggande af fullständig annuitet vidtaga fyra år efter den dag, då järnvägen enligt Kungl. Maj:ts bestämmande senast skall vara färdig och öppnad för trafik; skolande i sammanhang härmed likvid ske af all därförinnan upplupen, obetald ränta, som icke är att hänföra till anståndsränta; och

e) att, därest till betalning förfallet belopp icke i föreskrifven ordning erlägges, låntagaren skall därå gälda fem procents ränta, intill dess sanma belopp varder behörigen inbetaldt;

samt att återstående tredjedel af statslånet skall åtnjutas räntefritt, men amorteras med en annuitet af fem procent å nu ifrågavarande del af försträckningsbeloppet, hvilken annuitet dock icke skall börja erläggas, förrän 60 år förflutit från det någon del af statslånet blifvit lyftad.

8:o) Järnvägsanläggningen med alla därtill hörande byggnader och materiel äfvensom all bolagets öfriga egendom skall utgöra säkerhet för den af staten lämnade försträckning och staten till säkerhet för sin fordrans utbekommande erhålla inteckning med förmånsrätt framför hvarje annan fordran i den järnväg, för hvars anläggning den ifrågavarande försträckningen beviljats; och bör en tredjedel af det beviljade statslånet innestå, till dess inteckning med ofvan stadgad förmånsrätt i bolagets järnväg meddelats för förut lyftade andelar af lånet; hvarjämte ofvanberörda sista tredjedel ej må utbekommas, förrän inteckning för dess belopp med förmånsrätt framför hvarje annan fordran än statens blifvit i bolagets järnväg behörigen meddelad.

9:o) Kungl. Maj:t skall insätta en med särskildinstruktion försedd ledamot i direktionen för hvarje järnvägsbolag, som innehar lån af staten, och utse en revisor att deltaga uti granskningen af bolagets förvaltning och räkenskaper. Arfvode till sålunda utsedd direktör och revisor skall bekostas af bolaget.

10:o) Byggnaden skall utföras under statens kontroll.

11:o) Hvarje järnvägsbolag, som erhållit statslån, skall vara skyldigt underkasta sig såväl de bestämmelser i fråga om samtrafik, hvilka Kungl. Maj:t kan finna godt för bolaget bestämma, som ock i öfrigt alla de villkor och kontroller, som af Kungl. Maj:t pröfvas lämpliga och nödiga.

Till stöd för denna sin framställning har motionären, efter att hafva redogjort för Kungl. Maj:ts förenämnda förslag, anført följande:

Statslånet skulle utgöra högst hälften af anläggningskostnaden och utgå efter i hufvudsak motsvarande bestämmelser, som gälla för statslån ur den vanliga järnvägslånefonden, dock med vissa lättnader.

Beträffande statsanslaget har föreslagits, att detta skulle få bestämmas till högst en fjärdedel af anläggningskostnaden, och har bland villkor för statsanslaget upptagits, bland annat, att, därest något år å uppkommande nettobehållning ifrågakomme utdelning till aktieägarna, detta skulle fördelas bland staten och aktieägarna efter storleken af statsanslaget i förhållande till aktiekapitalet.

Mot den ledande tanken i denna Kungl. Maj:ts proposition har jag för min del intet att erinra, utan synes densamma vara värd allt erkännande.

Hvad emellertid angår förslaget att en del af ifrågavarande bidrag skulle utgå i form af statsanslag utan återbetalningsskyldighet, synes mig ur åtskilliga synpunkter kunna ifrågasättas, huruvida detta kan vara lämpligt. I den form Kungl. Maj:t föreslagit blir detta statsanslag i själfva verket en form af maskerad aktieteckning, mot hvilken Riksdagen tidigare vid särskilda tillfällen uttalat betänkligheter. Jämväl ur andra synpunkter synes mig lämpligare, att äfven denna del af bidraget utgår i form af statslån, dock löpande utan ränta, och torde därjämte böra föreskrifvas, att amorteringen icke skall börja förrän återstoden af statslånet enligt de fastställda bestämmelserna skall vara till fullo erlagd. Enligt en matematisk utredning kräfväs 55 fullständiga annuiteter för amortering af statslånet och betalning af anståndsrenta enligt de af Kungl. Maj:t föreslagna bestämmelser. Då nu kapitalafbetalningen icke skall vidtaga förrän 4 år efter den dag, då järnvägen skall vara färdig och öppnad för trafik, torde inemot 60 år ifrån det statslånet börjat lyftas förflyta, innan lånet blir gäldadt. På grund häraf synes lämpligen kunna föreskrifvas, att amortering af nu utsedda räntefria delar af statslånet icke skall börja förrän efter 60 år från det någon del däraf blifvit lyftadt, och synes den årliga amorteringen kunna bestämmas till fem procent af nu ifrågavarande del af försträckningsbeloppet.

*Utskottets
yttrande.*

Utskottet biträder den af departementschefen och vederbörande myndigheter häfdade uppfattning, att det behof af förbättrade kommunikationer, som förefinnes för öfre och västligare delarna af Bohuslän, Dalsland, Värmland, Dalarna och Härjedalen, lämpligen kan tillgodoses genom ett antal bibanor till redan befintliga utförselvägar samt att byggandet af sådana bibanor visserligen bör öfverlätas åt den enskilda företagsamheten, men att, med hänsyn till befolkningens ringa antal och i allmänhet mindre goda ekonomiska ställning, det lär vara nödvändigt, att staten i detta fall för ändamålet snara vinnande kraftigare än vanligt understödjer den enskilda företagsamheten.

Utskottet, som i det hela finner hvad Kungl. Maj:t i detta afseende föreslagit väl grundadt, delar dock den af motionären uttalade mening, att ej blott de $\frac{2}{3}$ af statsbidraget, som enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle utgå såsom lån, utan äfven återstående tredjedel, hvilken i Kungl. Maj:ts förslag upptagits såsom statsanslag, lämpligen böra utgå i form af lån. Hvad af motionären föreslagits i fråga om amorteringen af sistberörda tredjedel finner sig utskottet jämväl böra förorda liksom utskottet också biträder motionärens förslag vidkommande villkoren för

åtnjutande af lån från fonden i hvad detsamma skiljer sig från hvad Kungl. Maj:t föreslagit.

På grund af hvad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att Riksdagen, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition och den af herr Fränckel väckta motionen, må

a) *dels* besluta, att för att underlätta åstadkommandet af bibanor inom västra delarna af Värmlands, Kopparbergs och Jämtlands län samt delar af Bohuslän och Dalsland skall bildas en lånefond af 5,000,000 kronor att afsättas under fem år från och med år 1912 med 1,000,000 kronor årligen, dock så att belopp, som ej blifvit till utgående under ett af dessa år anvisadt, må för ett efterföljande år af samma femårsperiod disponeras, med rätt för Kungl. Maj:t att från denna fond anvisa statslån till understödjande af nya, ännu ej påbörjade enskilda järnvägsanläggningar, om hvilka här är fråga;

b) *dels* för afsättning till berörda fond bevilja ett anslag för år 1912 af 1,000,000 kronor.

c) *dels* ock föreskrifva följande villkor och bestämmelser för åtnjutande af lån från ifrågavarande fond:

1:o) Behovvet af banbyggnaden, särskildt dess vikt i national-ekonomiskt hänseende, skall genom tillfredsställande utredning vara ådagalagdt.

2:o) Förslaget till banbyggnaden, som bör afse så billig anläggning, som är förenlig med den uppgift banbyggnaden har att fylla, skall vara uppgjordt enligt tekniska bestämmelser, som af Kungl. Maj:t godkännas.

3:o) Kostnadsförslaget och de undersökningar, hvarpå detta grundar sig, skola vara så omsorgsfullt gjorda och så specificerade, att fullständig ledning däraf kan erhållas för bedömande af den beräknade kostnadssummans tillräcklighet.

4:o) Kostnadsförslag och arbetsplan skola fastställas af Kungl. Maj:t, som ock närmare bestämmer de ställen, hvilka järnväg skall beröra; och är det sökande bolaget skyldigt att godtgöra de särskilda kostnaderna för möjligen erforderliga kontrollundersökningar, besiktningar, extra biträdens användande med mera dylikt, hvilka kunna af kostnadsförslagets och arbetsplanens granskning föranledas.

5:o) Det lånesökande bolaget skall för att kunna erhålla statslån vara skyldigt hos Kungl. Maj:t styrka, att det förfogar öfver ett kapital, som jämte statslånet är fullt tillräckligt till järnvägsanläggningens utförande på sätt arbetsplan och kostnadsförslag innehålla och hvaraf minst så stor del, som motsvarar en fjärdedel af den beräknade anläggningskostnaden, bör utgöras af inbetaldt eller tecknad aktiebelopp eller eljest utan återbetalningsskyldighet lämnadt tillskott till järnvägsanläggningens utförande.

6:o) Statslånet må utgöra högst tre fjärdedelar af anläggningskostnaden efter det fastställda kostnadsförslaget samt lyftas i mån af arbetets fortgång på sätt och å tider, som Kungl. Maj:t bestämmer, dock med iakttagande däraf, att inbetalningarna å den del af anläggningskapitalet, som bör utgöras af aktiekapital eller eljest utan återbetalningsskyldighet lämnadt tillskott, skola ske i förhållande till de andelar af lånesumman, som lyftas, och före lyftningen af dessa låneandelar. En femtondel af den beviljade låneförsträckningen skall inbestå, till dess besiktning af järnvägsanläggningen blifvit i öfverensstämmelse med § 2 mom. 2 af kungl. kungörelsen den 11 december 1874 angående ordningen för afsyning och besiktning af enskilda järnvägar och deras upplåtande för allmän trafik förrättad samt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen meddelat tillstånd till bauans öppnande för allmän trafik.

7:o) Med afseende å ifrågavarande försträckningar skall iakttagas: att två tredjedelar af det beviljade statslånet skall förräntas och amorteras sålunda,

a) att annuiteten för statslånets återgåldande beräknas till fem procent å ursprungliga försträckningsbeloppet, af hvilken annuitet först godtgöres ränta efter fyra och en half procent å oguldet kapitalbelopp och återstoden utgör afbetalning därå;

b) att beträffande den ränta, som å lyftade lånebelopp upplöper under en tid, omfattande högst fyra år från lyftningsdagarna, men dock ej sträckande sig utöfver två år från den dag, då järnvägen enligt Kungl. Maj:ts bestämmande senast skall vara färdig och öppnad för trafik, må medgifvas anstånd med betalningen på det sätt, att denna ränta, benämnd anståndsränta, genom fortsatt annuitetslikvid erlägges till staten först sedan i stadgad ordning såväl all annan ränta som ock hela lånekapitalet inbetalts;

c) att, så snart å lyftadt lånebelopp upplupit ett års ränta, som icke är att hänföra till anståndsränta, förstnämnda räntas belopp skall inbetalas till staten;

d) att kapitalafbetalning skall genom erläggande af fullständig annuitet vidtaga fyra år efter den dag, då järnvägen enligt Kungl. Maj:ts bestämmande senast skall vara färdig och öppnad för trafik; skolande i sammanhang härmed likvid ske af all därförinnan upplupen, obetald ränta, som icke är att hänföra till anståndsrenta; och

e) att, därest till betalning förfallett belopp icke i föreskrifven ordning erlägges, låntagaren skall därå gälda fem procents ränta, intill dess samma belopp varder behörigen inbetaldt;

samt att återstående tredjedel af statslånet skall åtnjutas räntefritt, men amorteras med en annuitet af fem procent å nu ifrågavarande del af försträckningsbeloppet, hvilken annuitet dock icke skall börja erläggas, förrän 60 år förflutit från det någon del af statslånet blifvit lyftad.

8:o) Järnvägsanläggningen med alla därtill hörande byggnader och materiel äfvensom all bolagets öfriga egendom skall utgöra säkerhet för den af staten lämnade försträckning och staten till säkerhet för sin fordrans utbekommande erhålla inteckning med förmånsrätt framför hvarje annan fordran i den järnväg, för hvars anläggning den ifrågavarande försträckningen beviljats; och bör en tredjedel af det beviljade statslånet innestå, till dess inteckning med ofvan stadgad förmånsrätt i bolagets järnväg meddelats för förut lyftade andelar af lånet; hvarjämte ofvanberörda sista tredjedel ej må utbekommas, förrän inteckning för dess belopp med förmånsrätt framför hvarje annan fordran än statens blifvit i bolagets järnväg behörigen meddelad.

9:o) Kungl. Maj:t skall insätta en med särskild instruktion försedd ledamot i direktionen för hvarje järnvägsbolag, som innehar lån af staten, och utse en revisor att deltaga uti granskningen af bolagets förvaltning och räkenskaper. Arfvode till sålunda utsedd direktör och revisor skall bekostas af bolaget.

10:o) Byggnaden skall utföras under statens kontroll.

11:o) Hvarje järnvägsbolag, som erhållit statslån, skall vara skyldigt underkasta sig såväl de bestämmelser i fråga om samtrafik, hvilka Kungl. Maj:t kan finna godt för bolaget bestämma, som ock i öfrigt alla de villkor och kontroller, som af Kungl. Maj:t pröfvas lämpliga och nödiga.

Stockholm den 16 maj 1911.

På statsutskottets vägnar:

G. BILLING.
